

ברכות - פרק ט' משנה ה'

הקדמה: משנתינו דנה בארבע נושאים: א. חייב אדם לברך על הרעה כמו שמברך על הטובה. ב. אסור לנהוג בקלות ראש בשער המזרח שהוא מול בית קודש הקדשים.

ג. תקנת חכמים לומר במקדש לא רק "מן העולם" בחתימת ברכות אלא להוסיף: "מן העולם ועד העולם". ד. להזכיר את ה' בעת ששואלים חבר בשלום.

חייב אדם - אדם מחוייב

לברך על הרעה - לברך על דבר רע [מברך בשמחה ברכת "ברוך דיין האמת"]

כשם שהוא מברך על הטובה - כמו שהוא מברך על דבר טוב [היינו כמו שמברך בשמחה על דבר טוב ברכת "הטוב והמטיב"]

שנאמר - שכתוב

ואהבת את ה' אלוקיך - תעשה את מצוות ה' האלוקים שלך מתוך אהבה

בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך - בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך

בכל לבבך - מה שכתוב בכל לבבך

בשני יצריך - הכוונה היא על שני היצרים שבאדם

ביצר טוב וביצר רע - על היצר הטוב ועל היצר הרע [ודאי שבשעה שעוסק

הנך בדברים הבאים מצד יצר טוב שעליך לעשות את זה לשם שמים, אולם גם

כשעוסק הנך בדברים הבאים מצד יצר הרע כגון באכילה ושתייה ושאר

תענוגים שגם אז תהא כוונתך לשם שמים שאוכל ושותה הנך כדי שיהיה לך

כוח לעבודת את הבורא, ורש"י מוסיף שזהו בכל לבבך לשון רבים ולא "לבך"

- [בשני יצריך]

ובכל נפשך - ומה שכתוב בכל נפשך

אפילו הוא נוטל את נפשך - אפילו אם הקב"ה לוקח את הנשמה שלך [גם אז

תאהב אותו ותקבל עליך עול מלכות שמים כמסופר על ר' עקיבא שסרקו בשרו

במסרקות ברזל וקיבל ע"ע עול מלכות שמים]

המשך ברכות – פרק ט' משנה ה'

ובכל מאדך – ומה שכתוב בכל מאדך
בכל ממונך – בכל הממון שלך [שתהיה מוכן למסור את כל הממון שלך ובלבד לקדש שם שמים, והעיקר לא לעבור על מצוות ה']
דבר אחר בכל מאדך – פירוש אחר על המילים בכל מאדך
בכל מדה ומדה – בכל נוהג ונוהג
שהוא מודד לך – שהקב"ה נוהג אתך [כלומר בין אם נוהג עמך במידה טובה ובין אם נוהג עמך במידת פורענות]
הוי מודה לו במאוד מאוד – תודה לו ע"ז מאוד מאוד [ומכאן נמצאנו למדים שחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. ואפשר לומר בזה ב' טעמים מדוע יש לברך גם על הרעה: א. כי אין אדם יודע מה טובתו ואולי הרעה הזו תהיה טובתו לבסוף, ב. הרעה היא כפרת עוונות האדם לכן היא טובתו]
דין נוסף
לא יקל אדם את ראשו – לא יתנהג אדם בקלות ראש [קלות ראש היא ההיפך של כובד ראש]
כנגד שער המזרח – מול שער המזרח של הר הבית [הוא שער הנקרא "נקנור" והוא מול קודש הקודשים]
שהוא מכוון – שהוא מכוון
כנגד בית קדשי הקדשים – מול בית קודש הקדשים
לא יכנס להר הבית – אסור לאדם להכנס להר הבית
במקלו – במקל שלו [שמחזיק בידיו]
ובמנעלו – ובנעלים שלו [שנועל ברגליו]
ובפנדתו – ובחגורה שלו [זו היתה חגורה ובה כיס לכסף והיו חוגרים אותה במתניו]
ובאבק שעל רגליו – ובאבק שעל הרגלים שלו [שאין להכנס להר הבית אלא ברגלים נקיות]

המשך ברכות – פרק ט' משנה ה'

ולא יעשה – ולא יעשה את הר הבית
קפנדריא – קיצור דרך [כלומר שלא יעבור דרך הר הבית כדי לקצר את דרכו]
ורקיקה – ואסור לירוק בהר הבית
מקל וחומר – מקל וחומר [ממנעליו - מה מנעליו אין בהם בזיון שנעשו
לשמירה על רגליו אסור להכנס איתם להר הבית, ק"ו שרקיקה שהיא דרך
בזיון שאסורה בהר הבית]

דין נוסף

כל חותמי ברכות שהיו במקדש – כל האנשים שהיו חותמים ברכות בבית
המקדש

היו אומרים – היו מוסיפים
מן העולם – את המילים מן העולם [כלומר הטעימו הברכה כגון בשמו"ע סימו
ברוך אתה ה' אלוקי ישראל מן העולם מגן אברהם]
משקלקלו המינין – ממתי שהתחילו המינין לכפור [המינין היו כופרים בתחית
המתים]

ואמרו – והם אמרו [היינו המינין]
אין עולם אלא אחד – שיש רק עולם אחד [היינו שיש רק עוה"ז ואין עוה"ב]
התקינו – חכמים תיקנו

שיהו אומרים – שיוסיפו [במקדש שיוסיפו בכל חתימת ברכה]
מן העולם ועד העולם – את המילים מן העולם ועד העולם [שבזה מראים
שיש ב' עולמות – עולם הזה ועולם הבא]

והתקינו – וחכמים תקנו עוד תקנה [כדי לזכור את ה']
שיהא אדם שואל את שלום חבירו – שאדם ישאל בשלום חבירו
בשם השם – בשם ה' [יזכיר ממש שם ה' ולא חישנן לזלזול כבוד שמים,
בשביל כבוד הבריות כמו שתבאר המשנה בהמשך שכך הלא למדנו מבוועז...]
כגון אומר לחבירו יברכך ה'
שנאמר – שכתוב

המשך ברכות – פרק ט' משנה ה'

והנה בועז בא מבית לחם – הנה בועז בא מבית לחם

ואומר לקוצרים – והוא אומר לקוצרים

ה' עמכם – השם אתכם

ויאמרו לו – והם ענו לו [הקוצרים ענו לבעז]

יברכה ה' – השם יברך אותך [ומכאן לומדים שמברכים אחד את השני

ומזכירין שם השם בלא לחוש לזלזול כבוד שמים]

ואומר – וכתוב [ראיה נוספת שמזכיר שם השם כשמברך את חברו]

ה' עמך גבור הַחַיִּל – ה' עמך גבור החיל [המלאך ברך את גדעון ואמר לו שה'

עמך חזינן שמזכיר שם ה']

ואומר – וכתוב [אם חושב אתה שאין ללמוד מבעז כיון שעושה זאת מדעתו]

אל תבוז – אל תבזה

כי זָקַנָה אַמְךָ – לזקני האומה [כלומר אל תבזה את בועז שהוא מזקני האומה

ומהמנהיגים הזקנים ואל תבזה התקנות שלהם ואל תחשוב שזה גורם להפר את

התורה.]

ואומר – וכתוב

עת לעשות לה' – כדי לעשות לה'

הפרו תורתך – לפעמים מותר להפר דברי תורה [דכדי שיהא שם שמים שגור

בפיהם של בני"א לא חששו חכמים לזלזול כבוד שמים או להזכרת שם שמים

לבטלה ותקנו שמותר להזכיר את שם ה' כששואל בשלום חברו]

ר' נתן אומר – ר' נתן מבאר

הפרו תורתך – לפעמים מותר להפר דברי תורה

עת לעשות לה' – כדי לעשות לה'

ובמשנה זאת מסתיימת משניות ברכות.

סליק להו מסכת ברכות

בריך רחמנא דמסייעא